

Föreliggande studie handlar om statens styrning av den kommunala räddningstjänsten. Från ett tidigare ganska centraliserat förvaltningssystem har man också i Sverige genom decentraliserings- och avregleringspolitik fått allt mer autonoma kommuner. Det kan därför vara rimligt att ställa sig frågor kring effektiviteten i den statliga styrningen, i detta fall styrningen av räddningstjänsten, i det nya systemet jämfört med det tidigare. Frågor som: Har statens agerande någon betydelse för kommunernas räddningstjänst? Jämfört med det direktstyrda system vi lämnat, är styrningen av kommunerna effektivare idag eller inte?

Detta studeras ur ett långt historiskt perspektiv. En utgångspunkt är att under det senaste seklet har det funnits två huvudsakliga statsdoktriner vilka format två olika generella styrsystem. Inom dessa statsdoktriner har sedan teknikerna för styrningen varierat efter styrdiskurser och vem som haft inflytande över dessa.

Tre aspekter på styrning och makt kommer till användning i studien och sätter fokus *på kapaciteten* att styra, *rätten* att styra och *legitimiteten* inför styrningen.

Med den äldre statsdoktrinen som dominerade fram till 1930-40-talen uttrycktes iden om den suveräna statsmakten. Främst reglerades form, organisation och skyldighet att hålla utrustning för brandkårerna. Viktiga inslag var också att etablera rättsfaktum när man bröt mot reglerna samt ange lämpliga straff. Det som kunde hänföras till ett yrkesinnehåll inom brandområdet reglerades inte. Den normering som ändå krävdes formulerades av andra aktörer som försäkringsbolag etc.

I samband med krigsutbrottet 1939 centraliserades och politiserades de flesta sektorer, också brandförsvaret. Man kom därigenom att introducera den moderna statsdoktrinen. Den byggde i stor utsträckning på att professionella grupper och vetenskapligt kunnande utgjorde grund för den statliga styrningen. Därmed blev det också ett viktigt fält för staten att styra samhällsverksamheter innehållsmässigt, för att varje sektor skulle ha den "rätta" praxisen. För detta ändamål byggdes expertbetonade myndigheter samt normaliserande yrkesutbildningar upp. Detta gjordes även inom brandförvarsområdet under krigsåren. De tekniker för styrningen som kom till användning var sådana som man kände till sedan tidigare. De byggde på centraliserat beslutsfattande, kontroll och tillsyn. Det finns många fall som redovisas i studien på bristande legitimitet för styrningsformen främst bland lokala politiker. Professionen på både lokal och central nivå delade dock innehållsliga värden. Effektiviteten i systemet avgjordes av hur stark position den lokala professionen hade.

De nya styrtekniker som introducerades med avregleringspolitiken innebar att normeringsmakten flyttades från myndighetsnivå till kommunal nivå. Styrmedlen som står staten till förfogande är idag mer indirekta och grundar sig framför allt i expertkunnande och informationsstyrning. Resultaten i denna och tidigare studie antyder att effektiviteten i denna styrning är hög. Men detta gäller styrningen av den lokala professionen. Avregleringspolitiken medförde också att kommunerna fick ta ett allt större ansvar för den offentliga ekonomiska krisen. Detta har förskjutit makt-

förhållandena inom kommunerna från de lokala professionerna till kommunledning och ekonomikontor. Samtidigt har de allt mer omfattande administrativa uppgifter som lagts ut på de lokala förvaltningarna inneburit att brandtekniskt utbildade räddningschefer idag på heltid fungerar som administratörer, något de knappast är utbildade för. De saknar i många fall det ekonomiska kunnande som krävs för att vara framgångsrika i det lokala fördelningsspelet. Det är heller inte säkert att räddningsverket som främst har access till räddningscheferna, snarare än kommunledningarna, har kapaciteten att stödja räddningscheferna i de lokala budgetprocesserna. Det är idag det största problem som räddningstjänsten står inför.